

16.10.2007

Dnro 1340/4/05

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Jukka Lindstedt

Esittelijä: Esittelijäneuvos Eero Kallio

SELVITYS- JA LAUSUNTOPYYNNÖN ANTAMISEN LAIMINLYÖNTI SEKÄ KANTELUASIAKIRJOJEN KADOTTAMINEN

1 KIRJOITUS

Kantelija lähetti eduskunnan oikeusasiamiehelle 15.4.2005 päivätyn kantelukirjoituksen, jossa hän arvosteli Inarin-Utsjoen kihlakunnan poliisilaitoksen toimintaa esitutkinta-asiassa. Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio lähetti 9.5.2005 kantelun tutkimista varten Lapin lääninhallituksen poliisiosastolle selvitys- ja lausuntopyynnön. Selvitys ja lausunto pyydettiin lähettämään sekä asiakirjat palauttamaan 1.8.2005 mennessä. Kun asiakirjoja ei palautettu eduskunnan kirjaamoon eikä lausuntoa annettu, tarkastaja tiedusteli asiaa lääninhallituksesta. Tällöin kerrottiin, että selvityspyyntö on lähetetty edelleen Inarin-Utsjoen poliisipäällikölle 13.5.2005.

2 UUSI SELVITYS

Asian tutkimista varten pyysin lääninhallituksen poliisiosastoa hankkimaan selvityksen ja antamaan oman lausunnon asiassa mahdollisimman pian, kuitenkin 15.8.2007 mennessä. Samalla pyysin lääninhallituksen poliisiosastoa hankkimaan Inarin-Utsjoen poliisipäällikön selvityksen ja antamaan oman selvityksen siitä, miksi pyydettyä selvitystä ja lausuntoa ei ollut toimitettu oikeusasiamiehen kansliaan määräaikaan 1.8.2005 eikä edes 15.6.2007 mennessä. Edelleen pyysin selvittämään, miksi asiassa ei ole pyydetty lisäaikaa tai ilmoitettu viivästymisestä.

Selvitys oheistetaan kantelijalle tiedoksi.

3 RATKAISU

Inarin-Utsjoen kihlakunnan poliisipäällikkö, nimismies toteaa 30.7.2007 päivätyssä selvityksessään, että hänelle on sattunut asiassa täydellinen kömmähdys. Hän on etsinyt eräässä asiassanne kadonnutta esitutkintapöytäkirjaa ja ilmeisesti samassa yhteydessä on myös lausuntopyyntö kadonnut. Vastuu asian huonosta hoidosta ja vastauksen laatimatta jäämisestä on nimismiehen mukaan täysin hänen itsensä. Tahallaan hän ei ole kuitenkaan jättänyt vastaamatta selvityspyyntöön.

Asiakirjojen puuttumisen vuoksi itse kantelua ei ole voitu tutkia enemmälti. Siinä on kuitenkin ollut kysymys kantelijan laittomasta uhkauksesta tekemän rikosilmoituksen tutkinnasta. Tuon asian alkuperäiset tutkinta-asiakirjat olivat kadonneet. Samassa yhteydessä oli kadonnut myös kantelijan laatima loppulausunto. Kantelija on kannellut tästä tapahtumasta eduskunnan oikeusasiamiehelle. Asia ilmenee lähemmin tuohon kanteluun annetusta ratkaisusta. Kihlakunnansyyttäjä on tehnyt 2.12.2006 asiassa syyttämättäjäntämispäätöksen katsottuaan, ettei asiassa ole näyttöä rikoksesta tai todennäköisiä syitä rikoksesta epäillyn syyllisyyden tueksi. Asian esitutkintapöytäkirja sekä loppulausunto ovat olleet kopioina kihlakunnansyyttäjän käytettävissä. Esitutkintapöytäkirja on lisäksi kihlakunnansyyttäjän tuohon kanteluun antaman selvityksen liitteenä. Tämän selvityksen perusteella totean, ettei asia anna tuon esitutkinnan osalta aihetta enempään.

Lapin lääninhallituksen poliisiosaston selvityksen mukaan selvitys- ja lausuntopyyntö on lähetetty edelleen Inarin-Utsjoen kihlakunnan poliisilaitokselle 13.5.2005. Lääninhallituksen diaarimerkintöjen mukaan selvitys- ja lausuntopyyntöä ei ole koskaan palautettu poliisiosastolle. Poliisiosastolla ei ole diaarin lisäksi muuta virallista seurantajärjestelmää, josta voitaisiin todeta se, että pyydetyt selvitykset palautetaan takaisin määräajassa. Diaarissa ei ole järjestelmää, joka automaattisesti ilmoittaa määräajan ylityksen. Sen vuoksi diaariin kirjattuja asioita seurataan manuaalisesti ajoittain. Diaariin kirjattujen asioiden täysin kattava selvitys tapahtuu vasta asiakirjojen arkistointivaiheessa. Sitä ollaan parhaillaan suorittamassa vuosina 2004, 2005 ja 2006 diaariin kirjattujen asioiden osalta. Käsiteltävien asioiden ja kattavan sekä reaaliaikaisen seurannan toteuttaminen jokaisen yksittäisen toimenpidepyynnön osalta on hyvin vaikeaa poliisiosaston nykyisillä resursseilla, koska poliisilaitoksiin toimitettavia määräaikoihin sidottuja erilaisia toimenpidepyyntöjä on paljon. Poliisiosaston vastuuhenkilöillä on oman vastualueensa tehtävissä epävirallisia seurantajärjestelmiä, joilla asioiden tilaa voidaan seurata. Lähtökohtana on kuitenkin ollut, että poliisilaitokset toimivat poliisiosaston edellyttämällä tavalla eikä jokaista yksittäistä toimenpideasiaa seurata erikseen. Lääninpoliisiylitarkastajan vastuulla ovat kanteluasioiden valmisteluun ja esittelyyn liittyvät asiat. Niiden kohdalla hänellä ei ole diaarin lisäksi ollut muuta varsinaista seurantajärjestelmää.

Lääninpoliisiylitarkastaja on keskustellut puhelimitse nimismiehen kanssa asiasta. Tämä piti mahdollisena, että kantelijan toisessa kantelussa mainitsemien alkuperäisten esitutkintapöytäkirjan katoaminen ja nyt käsiteltävänä olevan eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen selvitys- ja lausuntopyynnön katoaminen ovat voineet tapahtua samassa yhteydessä. Nimismies piti mahdollisena, että mainitut asiakirjat ovat olleet keskenään samassa nipussa, jolloin ne ovat kadonneet yhtä aikaa.

Valtion virkamieslain (19.8.1994/750) 14 §:n 1 momentin mukaan virkamiehen on suoritettava tehtävänsä asianmukaisesti ja viivytyksettä. Säännös pitää sisällään virkamiehen hyvän ja huolellisen toiminnan, johon kuuluu myös se, että virkamies säilyttää huolellisesti hallussaan olevia asiakirjoja. Tässä tapauksessa on jäänyt epäselväksi, miten ja missä yhteydessä

apulaisoikeusasiamies Raution selvitys- ja lausuntopyyntö on kadonnut. Nimismies myöntää, että vastuu asiakirjojen katoamisesta on poliisilaitoksen päällikkönä viime kädessä hänellä.

Lääninhallituksen poliisiosasto toteaa, että se tulee puolestaan kehittämään seurantajärjestelmäänsä niin, ettei vastaavaa enää pääsisi tapahtumaan. Lääninhallituksen poliisiosasto pitää hyvin valitettavana, että kantelijan kohdalla koko viranomaistoiminnan kömmähdykset ovat kasaantuneet.

4

TOIMENPITEET

Eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 10 §:n 1 momentin nojalla annan nimismiehelle huomautuksen vastaisen varalle selvitys- ja lausunnon laiminlyömisestä sekä kanteluasiakirjojen kadottamisesta. Kiinnitän samalla Lapin lääninhallituksen poliisiosaston huomiota poliisilaitokselle siltä pyydettyjen lausuntojen valmistumisen seurantaan. Tässä tarkoituksessa lähetän nimismiehelle ja Lapin lääninhallituksen poliisiosastolle jäljennökset tästä päätöksestäni.

Totean samalla, että tämä tapaus antaa myös eduskunnan oikeusasiamiehen kanslialle aiheen kehittää omaa lausunto- ja selvityspyyntöjen seurantajärjestelmäänsä.